

CZĘŚĆ OPISOWA PROJEKTU ARCHITEKTONICZNO-BUDOWLANEGO

1. RODZAJ I KATEGORIA OBIEKTU BUDOWLANEGO

1.1. RODZAJ OBIEKTU BUDOWLANEGO:

obiekt: zabytkowy cmentarz greckokatolicki z II połowy XIX w.

1.2. KATEGORIA OBIEKTU BUDOWLANEGO: VI

1.3. HISTORIA MIEJSCA

Pierwsza wzmianka o miejscowości Basznia pochodzi z 1444 roku. Miejscowość zapewne na przełomie XV i XVI wieku objęta została osadnictwem wołoskim, co ma swoje potwierdzenie w materiałach źródłowych. Wieś uposażona została przywilejem przez Jana Tarnowskiego, hetmana wielkiego koronnego w 1550 roku, który to przywilej został ostatecznie potwierdzony w 1634 roku przez króla Władysława IV.

Wieś królewska, po 1778 roku włączona została do dóbr kameralnych zaś w 1818 zakupiona przez hr. Pawłowskiego. Po 1856 roku Basznia przechodzi na własność Jakuba Bernsteina zaś w 1881 przejęta została przez bank wiedeński.

W 1882 roku właścicielami majątku została rodzina Gołuchowskich, której ostatnim przedstawicielem był Agenor Maria Gołuchowski, ordynat na Skale, senator Rzeczypospolitej Polskiej. W materiałach historycznych, wieś wzmiankowana jest w związku z jej częściowym zniszczeniem w trakcie najazdów tatarskich w latach 1621 i 1629 jak również jako ośrodek buntów chłopskich przeciwko polityce ekonomicznej dzierżawców starostwa lubaczowskiego w latach 1570-1635. Rozwój osady nastąpił w XVI wieku, kiedy to starosta lubaczowski Gabriel Tarło osadził tu nowych kmieci. W XVIII wieku wieś została podzielona na Basznię Dolną oraz Basznię Górną, natomiast po 1783 roku pomiędzy Basznią Górną a Sieniawką założono niemiecką kolonię Raichau.

Pierwsze podania dotyczące struktur kościelnych w Baszni dotyczą funkcjonowania monastynu bazylianów, natomiast początki organizacji kościelnych to struktury kościoła wschodniego, których początki sięgają połowy XVI wieku, kiedy to świąszczennik Vasil Popowicz wymieniony był w rejestrach podatkowych.

Pierwsze dokumenty dotyczące erekcji parafii nie zachowały się, natomiast król Jan Kazimierz w dokumencie wydanym 25 sierpnia 1660 roku „na nowo przyznał parochowi do wolnego używania ćwierć i dwa obszary gruntów z łąkami oraz zezwolił trzymać komorników. Dokument został potwierdzony przez królów Jana III Sobieskiego oraz Augusta III.

Pierwsza cerkiew drewniana została wzniesiona zapewne w XVI wieku, gdyż zgodnie z zapisami historycznymi z pocz. XVII wieku, uległa ona uszkodzeniu i zniszczeniu na skutek wojen. Kolejna wzniesiona została w 1644 roku z fundacji gromady wiejskiej przez majstra Zacharego Smolina z Rudy. Cerkiew z czasem poddawano reparacjom i tak w 1825 roku rozebrano dzwonnice i wzniesiono nowy babiniec z wieżyczką, w 1844 roku dobudowano zakrystię.

Kolejne, ostatnie już prace remontowe przeprowadzono w 1885 roku. W 1903 roku z inicjatywy parocha ks. Lwa Połyszynowicza, na dawnym cmentarzu rozpoczęto budowę murowanej świątyni. Prace ukończono w 1904 roku a drewnianą cerkiew rozebrano. Cerkiew mimo, że przetrwała I i II wojnę światową, po opuszczeniu przez parafian w wyniku przesiedlenia ludności ukraińskiej, została rozebrana w 1956 roku z przeznaczeniem na materiał budowlany. Przesiedlenie ludności greckokatolickiej położyło kres funkcjonowaniu struktur kościoła wschodniego w Baszni Dolnej.

W wyniku rozbiorów Basznia weszła w skład monarchii austriackiej. W kolejnych latach w ramach akcji kolonizacyjnej na terenie Baszni Górnej powstała kolonia niemiecka po nazwę Raichau. W 1856 roku na terenie wsi wzniesiony został kościół wyznania ewangelicko - augsburskiego oraz pastorówka. Osadnicy niemieccy zamieszkiwali Raichau do grudnia 1939 roku, kiedy to w wyniku rozpoczęcia działań wojennych, zostali ewakuowani do Niemiec.

Na przełomie XIX i XX wieku na tereny Baszni przybyła znaczna liczba ludności rzymskokatolickiej. Związane to było w dużej mierze z emigracją ludności niemieckiej do USA, co dawało możliwość zakupu interesujących, dobrze prosperujących gospodarstw. Skorzystali z tego mieszkańcy

przeludnionych terenów okolic Łańcuta. Przybyli mieszkańcy pochodzili zazwyczaj z okolic Łańcuta, Żołyni, Rakszawy oraz Bud Łańcuckich.

Wobec braku kościoła rzymskokatolickiego, przynależeli do lubaczowskiej parafii, natomiast ze względu dużą odległość do kościoła parafialnego, szczególnie w okresie zimowym, uczęszczali na nabożeństwa do baszniańskiej cerkwi. Z czasem, wraz ze wzrostem liczby ludności rzymskokatolickiej, zdecydowano o konieczności budowy kościoła w Baszni. Starania o jego budowę rozpoczęto jeszcze przed I wojną światową, jednak te zamiary zniweczyły działania wojenne. Do idei budowy kościoła powrócono w latach 30. XX wieku. Grunt pod budowę przekazał hr. Agenor Gołuchowski. Zdecydowano się na lokalizację w pobliżu rozwidlenia dróg prowadzących z Lubaczowa do Horyńca i Baszni Górnej w pobliżu cmentarza greckokatolickiego, kapliczki przydrożnej oraz krzyża pańszczyźnianego.

Prace rozpoczęto w 1938 roku, natomiast 26 sierpnia 1939 roku erygowano parafię w Baszni Dolnej. Budowa i wyposażenie kościoła trwały przez cały okres wojny i ostatecznie poświęcenie obiektu miało miejsce 22 września 1949 roku.

Okres II wojny światowej miał bardzo duży wpływ na struktury społeczne i narodowościowe w Baszni i okolicach. Straty wojenne oraz konsekwencje działalności UPA w regionie Lubaczowa doprowadziły do przesiedlenia ludności greckokatolickiej oraz zaprzestania funkcjonowania greckokatolickich struktur kościelnych. Ostatecznie w Baszni Dolnej monumentalną cerkiew greckokatolicka rozebrano w 1956 roku stawiając kres funkcjonowania tego obrządku w regionie.

W Baszni Dolnej funkcjonuje obecnie jedynie parafia rzymskokatolicka z kościołami filialnymi na Dąbrowie, na Tymcach, w Podlesiu oraz na Borowej Górze.¹

1.4. HISTORIA OBIEKTU

Pierwotny cmentarz znajdował się przy cerkwi (w kierunku północno zachodnim od budynku) w Baszni Dolnej. Na cmentarzu znajdowała się również drewniana kostnica. Zmiana tradycyjnego miejsca usytuowania cmentarza związana była z dekretem cesarskim wydanym przez cesarza Józefa II w dniu 11 grudnia 1783 roku nakazującym zamknięcie z przyczyn higienicznych wszystkich cmentarzy przykościelnych oraz nakazujący wydzielenie terenów na nowe cmentarze poza obszarem miejskim. Dekret wszedł w życie w Guberni Galicyjskiej w dniu 21 stycznia 1784 roku i po tym okresie zostały wyznaczone nowe miejsca na dokonywanie pochówków. Taka sytuacja miała miejsce również na terenie Baszni Dolnej, natomiast ze względu na zły stan zachowania nagrobków, trudno obecnie ustalić najstarszy pochówek.

Nagrobki na cmentarzu w Baszni Dolnej większości pochodzą z bruśnieńskiego ośrodka kamieniarskiego i w swojej różnorodności powielają wiele opracowań rzeźbiarskich charakterystycznych dla okolicznych cmentarzy greckokatolickich.

Na tle tych realizacji wyróżnia się nagrobek Teodora Dopiry z pełnoplastyczną rzeźbą św. Mikołaja, zapewne autorstwa Wasyla Gudza, rzeźbiarza z Sieniawki.

2. SPOSÓB UŻYTKOWANIA ORAZ PROGRAM UŻYTKOWY

2.1. SPOSÓB UŻYTKOWANIA

2.1.1. Opis ogólny funkcjonowania.

Nieczynny, zabytkowy cmentarz greckokatolicki z II połowy XIX w.

2.2. PROGRAM UŻYTKOWY

Schody prowadzące na teren cmentarza oraz brama wejściowa.

¹ Barbara Woch, 2017 r.

3. UKŁAD PRZESTRZENNY ORAZ FORMA ARCHITEKTONICZNA

3.1. UKŁAD PRZESTRZENNY

Schody kamienne prowadzące z poziomu chodnika przy drodze wojewódzkiej do bramy wejściowej na teren cmentarza.

3.2. FORMA ARCHITEKTONICZNA

Projektuje się wykonanie kamiennych schodów wejściowych, dwóch słupów bramnych oraz metalowych skrzydeł bramy.

4. CHARAKTERYSTYCZNE PARAMETRY OBIEKTU

4.1. STAN ISTNIEJĄCY

Schody prowadzące na cmentarz powstały w czasach współczesnych. Stopnie wykonane są z betonowych płytek ułożonych na płytkach ceglanych. Balustrada drewniana.

Powierzchnia zabudowy – 3,30 m²

4.2. STAN PROJEKTOWANY

Schody i podest przy bramie wykonane z płyt kamiennych (kamień bruśnieński/ józefowski)

Słupy bramne wykonane z kamiennych bloków (kamień bruśnieński/józefowski)

Obiekty zostaną wykonane z lokalnego materiału nawiązującego do historii istniejących nagrobków.

Skrzydła bramy wykonane metodą kowalską.

Wysokość słupów bramnych – 183 cm

Szerokość schodów – 150 cm

Szerokość stopni – 120 cm

Powierzchnia zabudowy – 7,11 m²

5. OPINIA GEOTECHNICZNA ORAZ INFORMACJA O SPOSOBIE POSADOWIENIA

5.1. OPINIA GEOTECHNICZNA

Projektowany obiekt zaliczono do I kategorii geotechnicznej, teren inwestycji charakteryzuje występowanie prostych warunków gruntowych.

5.2. INFORMACJA O SPOSOBIE POSADOWIENIA

Wykonanie stopy fundamentowej u podstawy schodów, oraz dwóch betonowych fundamentów pod słupy bramne.

Płyty kamienne ułożone zostaną na warstwie betonu ułożonej na podbudowie z zagęszczonego kamienia łamanego.

6. OPIS ZAPEWNIENIA NIEZBEDNYCH WARUNKÓW DO KORZYSTANIA Z OBIEKTU PRZEZ OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE

Nie dotyczy

7. PARAMETRY TECHNICZNE BUDYNKU CHARAKTERYZUJĄCE JEGO WPŁYW NA ŚRODOWISKO I JEGO WYKORZYSTYWANIE ORAZ NA ZDROWIE LUDZI I OBIEKTY SĄSIEDNIE

7.1. ZAPOTRZEBOWANIE I JAKOŚĆ WODY ORAZ ILOŚĆ, JAKOŚĆ I SPOSÓB ODPROWADZANIA ŚCIEKÓW I WÓD OPADOWYCH

Nie dotyczy

7.2. EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ GAZOWYCH, W TYM ZAPACHÓW, PYŁOWYCH I PŁYNNYCH

Nie dotyczy

7.3. RODZAJ I ILOŚĆ WYTWARZANYCH ODPADÓW

Nie dotyczy

7.4. WŁAŚCIWOŚCI AKUSTYCZNE ORAZ EMISJA DRGAŃ, A TAKŻE PROMIENIOWANIA, POLA ELEKTROMAGNETYCZNEGO I INNYCH ZAKŁÓCEŃ

Nie dotyczy

7.5. WPŁYW NA ISTNIEJĄCY DRZEWOSTAN, POWIERZCHNIĘ ZIEMI, W TYM GLEBĘ, WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

Realizacja inwestycji nie wymaga wycinki drzew i krzewów.

Planowane do realizacji przedsięwzięcie nie będzie wpływać w sposób znaczący na zmiany klimatu oraz nie spowoduje zanieczyszczenia wody i gleby, ponieważ eksploatacja instalacji nie będzie powodować przekroczeń standardów jakości środowiska oraz nie będą stosowane substancje zubożające warstwę ozonową.

Na etapie realizacji planowanego przedsięwzięcia powstawać będą odpady takie jak: odpady opakowaniowe, odpady betonu, gruzu betonowego, materiałów ceramicznych, materiały blaszane, ścinki drewniane, zmieszane odpady wymienionych rodzajów oraz odpady zmieszane z budowy, szkło, tworzywa sztuczne, żelazo i stal, kable, zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu. Szacowana na etapie realizacji przedsięwzięcia ilość odpadów wynosi około 0,5 Mg. Wszystkie wytworzone w czasie prac budowlanych odpady, do czasu ich przekazania, magazynowane będą w miejscu prowadzonych prac, w odpowiednio wydzielonych, oznakowanych oraz przystosowanych do tego celu miejscach, w sposób selektywny. Wytworzone odpady zostaną przekazane do odzysku, w razie braku możliwości odzysku do unieszkodliwiania innym posiadaczom odpadów, posiadającym zezwolenia właściwych organów na gospodarowanie tymi odpadami.

8. ANALIZA TECHNICZNYCH, ŚRODOWISKOWYCH I EKONOMICZNYCH MOŻLIWOŚCI REALIZACJI WYSOCE WYDAJNYCH SYSTEMÓW ALTERNATYWNYCH ZAOPATRZENIA W ENERGIĘ I CIEPŁO

Nie dotyczy

9. ANALIZA TECHNICZNYCH I EKONOMICZNYCH MOŻLIWOŚCI WYKORZYSTANIA URZĄDZEŃ, KTÓRE AUTOMATYCZNIE REGULUJĄ TEMPERATURĘ, ODDZIELNIE W POSZCZEGÓLNYCH POMIESZCZENIACH LUB W WYZNACZONEJ STREFIE OGRZEWANEJ

Nie dotyczy

10. ELEMENTY WYPOSAŻENIA BUDOWLANO-INSTALACYJNEGO

10.1. ZAKRES ROBÓT BUDOWLANYCH REMONTOWYCH I RENOWACYJNYCH, ROZWIĄZANIA BUDOWLANO-MATERIAŁOWE;

Projektuje się do wykonania następujące prace:

1. Demontaż istniejących, współczesnych schodów z płytek betonowych, drewnianej barierki i metalowej bramki.
2. Wytczenie schodów.
3. Wykonanie z betonu C25/30 fundamentowania słupów bramnych zbrojonego 4ø12, strzemiona ø8 co 20cm.
4. Przygotowanie, podczas wykonywania fundamentu, otworów pod osadzenie trzpieni do mocowania kamiennego słupa bramnego poprzez zatopienie w betonie 4 szt. rury karbowanej nierdzewnej DN40 na głębokość 30 cm.
5. Osadzenie w przygotowanych otworach pręta zbrojeniowego ø16 przy użyciu płynnej zaprawy cementowej.
6. Wykonanie z betonu C25/30 fundamentowania (oporu) pod najniższym stopniem.

7. Zebranie wierzchniej warstwy gruntu pod schody.
8. Wykonanie podbudowy z kamienia łamanego na warstwie geowłókniny.
9. Wykonanie podbudowy schodów z półsuchego betonu.
10. Osadzenie na suchym betonie kamiennych krawężników
11. Osadzenie schodów z płyt kamiennych.
12. Wykonanie fugi elastycznej między stopniami
13. Wykonanie izolacji poziomej betonowych fundamentów słupów bramnych używając zaprawy uszczelniającej np. Sika MonoTop 120 lub równoważnej. Powierzchnię kamienia stykającą się z fundamentem należy przed zamontowaniem zaimpregnować.
14. Zamontowanie kamiennych słupów bramnych na fundamencie. Trzpienie osadzone w fundamencie należy zakotwić w kamieniu chemicznie.
15. Zamontowanie kamiennych „czapek” przy pomocy mrozoodpornego kleju.
16. Zaimpregnowanie kamiennych powierzchni impregnatem hydrofobizującym.
17. Zamontowanie nowych metalowych skrzydeł bramy.
18. Doprowadzenie istniejącego ogrodzenia z metalowej siatki do słupów bramnych. W tym celu można użyć zdemontowanych wcześniej słupków wraz z podporami.
19. Uporządkowanie terenu

Uwaga! W przypadku zaistnienia potrzeby wykonania kamiennych słupów z dwóch lub więcej elementów, należy je osadzić przy pomocy chemicznego kleju na czterech trzpieniach $\varnothing 16$ zagłębionych w poszczególne elementy na głębokość 15 cm.

Przed ostatecznym wykonaniem skrzydeł bramnych należy pobrać pomiar odległości między zamontowanymi na fundamencie słupami.

Ostateczną kolorystykę metalowych skrzydeł bramnych należy uzgodnić ze służbami konserwatorskimi.

11. WARUNKI OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ

Nie dotyczy

12. INFORMACJA O ZGODZIE NA ODSTĘPSTWO O KTÓRYM MOWA W ART. 9 USTAWY, LUB O ZGODZIE UDZIELONEJ W POSTANOWIENIU, O KTÓRYM MOWA W ART. 6A UST. 2 USTAWY Z DNIA 24 SIERPNIA 1991 R. O OCHRONIE PRZECIWPOŻAROWEJ (DZ. U. Z 2020 R. POZ. 961)

Nie dotyczy